

Oponentský posudok diplomovej práce

Názov práce: *Očkování proti rakovině děložního čípku*

Autorka: Bc: *Jitka Sekaninová*

Vedúca práce: *Mgr. Kateřina Kolářová, PhD.*

Pracovisko: *Katedra genderových studií, Fakulta humanitních studií, Univerzita Karlova v Praze*

Autorka sa v diplomovej práci venuje téme konštruovania zodpovednosti matiek za zdravie ich dcér na príklade analýzy vybraných prípadov, kedy matky dali preventívne očkovať svoje dcéry proti rakovine krčka maternice. Pri interpretácii dát sa opiera o teoretické koncepty Michela Foucalta biomoc a biopolitika a teoretický koncept biologického občianstva. Autorka transparentne opisuje aj osobné motivácie, ktoré ju viedli k voľbe výskumnej témy. Oceňujem, že pani Sekaninová sa rozhodla využiť pri interpretácii materiálu viacero konceptov, ktoré dáva do vzájomnej súvislosti. Tým dokazuje, že dokáže pracovať kriticky a kreatívne, a zároveň tým demonštruje aj vlastnú zorientovanosť v sociologických teóriach. Prehľad a záujem o tému dokazuje aj množstvom literatúry, ktorú pri písaní práce využila. Práca je adekvátne štrukturová a písana zrozumiteľným štýlom. Najproblematickejšiu časť práce vnímam nedostatočné prepojenie medzi teoretickou, metodologickou a interpretačnou časťou.

V teoretickej časti autorka opisuje vyššie spomenuté teoretické koncepty a pojem zdravie dáva do súvislosti s procesmi komodifikácie a rodovými stereotypmi. Zaujímalo by ma prečo potom autorka vo výskumných otázkach nereflektuje zvolené teoretické koncepty?

Citujem výskumné otázky:

“Cílem diplomové práce je zjistit, jakým způsobem matky konstruují odpovědnost za zdraví svých dcer, a co to znamená konkrétně ve vztahu k onemocnění, rakovině děložního čípku, které je ve většině případů zapříčiněno pohlavně přenosnými HPV viry. Skrze představu o odpovědnosti za zdraví svých dcer budu sledovat, jak se vytváří správné rodičovství, respektive co to znamená být dobrou matkou, a jak do utváření správného mateřství, vstupuje nabízené očkování CERVARIX, GARDASIL 9 a SILGARD. Dále se ptám na genderové dopady a genderové aspekty kampaní a na to, jak matky přistupují k prevenci zdraví svých dcer. S ohledem na výše uvedené budu sledovat, zda a jak jsou odlišně medikalizována těla dcer a synů dotazovaných matek (s.26).”

Ak sa v teoretickej časti objavujú teórie, ktoré sú nástrojom interpretácie, očakávala by som, že v práci budú stanovené aj predpoklady, ktoré súvisia s teóriami a aplikujú sa na zvolený výskumný terén (overiť či predpoklady, ktoré tvrdí Foucault či ktoré vychádzajú z konceptu biologického občianstva platia v skúmanej sociálnej realite). Ďalej vzhľadom na výskumné otázky by som v teoretickej časti očakávala rozpracované aj iné teoretické koncepty, ktoré súvisia s pojmami zodpovednosť, a konštruovanie a ideály rodičovstva, materstva.

Z výskumných otázok sa javí byť pojem zodpovednosť ako jeden z kľúčových a v teoretickej časti je jedným z kľúčových pojmov disciplinácia (nástroj biopolitiky). Zaujímalo by ma, ako autorka práce vníma vzťah medzi týmito dvoma pojmami – zodpovednosť a disciplinácia?

V metodologickej časti absentuje operacionalizácia kľúčových pojmov, ktoré sa nachádzajú vo výskumných otázkach. Ako ste vedeli identifikovať z dát, resp. ako ste skúmali, čo je “konštruovanie zodpovednosti”, za akých okolností a ako sa prejavuje “zodpovednosť za zdravie”, ako sa utvára “správne rodičovstvo”, a ako sa v realite dát prejavovala “medikalizácia tela”?

V 4.kapitole autorka dokazuje, že vie pracovať s dátami a dokáže ich dávať do súvislosti s teoretickými konceptami, ktoré sa rozhodla využiť. Domnievam sa však, že autorka nevyužila naplno interpretačný potenciál zozbieraného materiálu a zvolených teoretických konceptov. Pojem riziko sa zdá byť kľúčovým konceptom, ktorým matky zdôvodňovali svoje rozhodnutia v oblasti zdravia dcér. Vzhľadom na uvedené zistenie by dopomohlo práci, ak by v teoretickej časti bol venovaný väčší priestor tomuto konceptu (ako riziko súvisí s informáciami a rozhodovaním, a akými mechanizmami sa udržiava koncept rizika vo verejnom diskurze, a ako to súvisí s kontrolou tiel).

V texte som zaznamenala aj niektoré zovšeobecňujúce tvrdenia, pričom nebolo jasné na základe čoho to autorka tvrdí, resp. akými argumentami podporuje tieto tvrdenia. V posudku neuvediem všetky, len by som rada autorku práce povzbudila k tomu, aby si dávala pozor pri ďalších prácach na argumentáciu o ktorú opiera zovšeobecňujúce tvrdenia. Napríklad na s. 41 píše: *“Na jedné straně Šárka, jako „správná“ biologická občanka, cítí povinnost starat se o své zdraví a podstupovat preventivní prohlídky, na druhé straně zpochybňuje, že prevence a dostatečná péče o své zdraví, je vždy vhodný způsob pro udržení našeho zdraví.”* Pojem „správná“ biologická občanka je váš pojem, alebo sa obavuje v odbornej literatúre; a na základe akých znakov môžeme niekoho označiť, že je správna biologická občianka/správny biologický občan? Ďalej na s. 46 píšete: *“Kampaně vyvolávají pocit strachu a nutí oslovované (především pak kampaň, Vše, co můžu), zamyslet se nad očkováním.”* - ako ste idenfitikovali, že kampaň vyvoláva pocit strachu a spôsobuje, že sa osoby nad očkovaním zamyslia.

Napriek uvedenej kritike sa domnievam, že autorka diplomovou prácou dokázala, že vie zrealizovať kvalitatívny výskum, pracovať s odbornou literatúrou a dávať do súvislosti rôzne aspekty sociálnej reality.

Odporúčam prácu na obhajobu a navrhujem hodnotenie dobre/C.

V Bratislave, 14.09.2018

Zuzana Pešťanská